

گردشگری خلاق

با تاکید بر فضاهاى شهری

دکتر کرامت الله زیاری

استاد دانشگاه تهران

مسلم عارفی

۱۳۹۷

سرشناسه	: زیاری، کرامت‌اله، ۱۳۳۲
عنوان و پدیدآور	: گردشگری خلاق، با تاکید بر فضاهای شهری / نویسنده: کرامت‌اله زیاری، مسلم عارفی.
مشخصات نشر	: تهران، آراد کتاب، ۱۳۸۳ ص
مشخصات ظاهری	: شابک ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۶-۳۷۹-۰
موضوع	: گردشگری
موضوع	: خلاقیت در کسب و کار
موضوع	: گردشگری - جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: فضاهای عمومی - برنامه ریزی
شناسه افزوده	: عارفی، مسلم، ۱۳۶۱
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ز ۹ ۱۵۵/۱۱ G
رده بندی دیویی	: ۳۲۰ ۴۷۹۱
شماره کتابخانه ملی	: ۱۸۸۱۰۹

گردشگری خلاق

با تاکید بر فضاهای شهری

- ☒ تالیف : دکتر کرامت‌اله زیاری، مسلم عارفی
☒ ناشر: آراد کتاب
☒ قیمت: ۲۷۵۰۰۰ ریال
☒ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
☒ تیراژ: ۵۰۰ جلد
☒ چاپ و صحافی : اتفاق
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۶-۳۷۹-۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است. کلیه حقوق و حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب به ناشر به قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ برای انتشارات آراد کتاب محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مرکز پخش و فروش:

انتشارات آراد کتاب تلفن: ۶۶۹۷۵۲۸۵ - ۶۶۴۸۲۲۲۶ - ۰۹۱۲۳۰۶۲۴۵۸

فروشگاه اینترنتی: www.aradbook.com

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۹
فصل اول: مفاهیم، تعاریف و نظریه‌های گردشگری	۱۳
گردشگر	۱۳
گردشگری	۱۶
تعریف گردشگری از دیدگاه اقتصادی	۱۷
تعریف گردشگری از دیدگاه اجتماعی و فرهنگی	۱۷
تعریف گردشگری از دیدگاه زیست محیطی	۱۷
انواع گردشگری	۲۰
انواع گردشگری از نظر مکان گردشگری	۲۲
گردشگری شهرن	۲۲
گردشگری طبیعی (کوتاه، نیمه)	۲۴
گردشگری روستایی	۲۵
انواع گردشگری از نظر موضوع گردشگری	۲۵
گردشگری فرهنگی	۲۶
گردشگری هنری	۲۶
گردشگری تاریخی	۲۶
گردشگری تجاری و بازرگانی	۲۷
گردشگری مذهبی	۲۷
گردشگری الکترونیک	۲۸
گردشگری انبوه	۲۹
گردشگری ورزشی	۳۰
گردشگری غذایی	۳۱
گردشگری کشاورزی	۳۴
نظریه‌های گردشگری	۳۵
نظریه جهانی شدن	۳۵
نظریه فرهنگ‌پذیری	۳۶
نظریه نوسازی	۳۶
نظریه انگیزش	۳۷
نظریه شبکه‌های گردشگری	۳۷
نظریه دامگلاس و دوات	۳۸
نظریه سازمان جهانی گردشگری	۳۹
گردشگری و توسعه پایدار	۳۹

۳۹	نظریه گان
۴۰	نظریه هولدن
۴۱	نظریه کاسپار
۴۱	نظریه بریونز، تجمدا و مورالس
۴۳	فصل دوم: خلافت، شهر و گردشگری خلاق
۴۳	خلافت
۴۶	شاخصهای خلافت
۴۶	شاخص خلافت فلوریدا (FCI)
۴۶	شاخص خلافت شاری (SHCI)
۴۷	شاخص جوامع خلاق (CCI)
۴۸	شاخص قدرت خلاق (CVI)
۴۹	شاخص خلافت اروپا (ECI)
۴۹	شاخص خلافت هنگ کنگ (HKCI)
۴۹	شاخص خلافت چک (CZCI)
۴۹	شاخص خلافت بالتر (BIA)
۵۰	شاخص خلافت لندری (LC)
۵۰	شاخص شهر خلاق (CCI)
۵۱	شاخص خلافت جهانی (GCI)
۵۱	شاخص فضای خلاق (CSI)
۵۱	توسعه و خلافت
۵۵	موانع توسعه خلافت
۵۶	شهر خلاق
۶۱	شبکه شهرهای خلاق
۶۲	طبقه خلاق
۶۵	صنایع خلاق
۶۷	صنایع خلاق و گردشگری
۶۹	فرهنگ شهری، صنایع خلاق و رشد اقتصادی
۷۲	خوشه خلاق
۷۳	توسعه خوشه‌های خلاق
۷۴	زمینهای تشکیل خوشه‌های خلاق
۷۴	ویژگیهای خوشه‌های خلاق
۷۵	گردشگری خلاق
۷۷	مفاهیم بنیادی گردشگری خلاقانه
۸۱	فصل سوم: گردشگری خلاق، فضا و شهر
۸۱	از فرهنگ تا خلافت

۸۳	توسعه گردشگری از فرهنگ به خلاقیت
۸۵	گردشگری فرهنگی تا گردشگری خلاق
۹۰	خدمات گردشگری خلاق
۹۳	خلاقیت و گردشگری شهری
۹۵	گردشگری و شهر خلاق
۹۶	منطقه گردشگری خلاق
۹۸	خلاقیت در تجربه‌های گردشگری
۱۰۱	خلاقیت و حقوق معنوی خلاقیت
۱۰۳	حقوق مالکیت معنوی ابزار برای توسعه گردشگری خلاق
۱۰۳	علامت تجاری و منطقه خلاق گردشگری
۱۰۵	برند و منطقه خلاق گردشگری
۱۰۷	گردشگری خلاق در ایران
۱۰۸	خلاقیت و فضای شهری
۱۱۱	خلاقیت در شهر
۱۱۳	جایگاه خلاقیت در ماذیه - زی شهری
۱۱۴	خلاقیت و بازاریابی در گردشگری شهری
۱۱۵	عرضه گردشگری شهری
۱۱۶	تقاضای گردشگری شهری
۱۱۷	ادبیات
۱۱۸	سینما
۱۱۹	سینمای آماتوری گردشگری
۱۱۹	منظر سینماتیک شهری
۱۲۰	صنایع دستی
۱۲۰	وجه کاربردی صنایع دستی
۱۲۱	انعطاف پذیری صنایع دستی
۱۲۱	هدفمند سازی صنایع دستی
۱۲۲	استمرار صنایع دستی
۱۲۳	هنرمندان خیابانی
۱۲۴	موسیقی خیابانی
۱۲۶	تئاتر و نمایش خیابانی
۱۲۸	دانشجویان و مناظر خلاق شهری
۱۳۱	گیمیفیکیشن در گردشگری خلاق شهری
۱۳۳	آموز عالی در گردشگری خلاق شهری
۱۳۴	فضای عمومی در گردشگری خلاق
۱۳۵	جایگاه فضاهای عمومی در شهر خلاق
۱۳۸	مجسمه‌ها و بناهای یادبود در فضاهای شهری

۱۳۹	ایستگاههای شهری
۱۴۱	نقاشیهای خیابانی
۱۴۵	فصل چهارم: تجربیات جهانی گردشگری خلاق
۱۴۵	ناحیه بلیموث، جنوب غربی انگلستان، شهر بلیموث
۱۴۷	فرایند طرح
۱۵۱	نتیجه طرح بلیموث
۱۵۲	نموزیلند
۱۵۳	فرایند طرح
۱۵۵	نتیجه طرح
۱۵۸	آفریقای جنوبی
۱۵۸	نقشه اقتصادی نورسزم در آفریقای جنوبی
۱۶۰	رفیق و صنایع خلاق در آفریقای جنوبی
۱۶۲	فرایند طرح
۱۶۳	نتیجه طرح
۱۶۴	سنگاپور
۱۶۵	فرایند طرح
۱۶۸	نتیجه طرح
۱۶۹	کره جنوبی
۱۷۰	نمونههای داخلی پیشنهادی برای گردشگری خلاق
۱۷۰	کردستان و گردشگری خلاق
۱۷۰	مربوان
۱۷۰	سنتدج
۱۷۱	اصفهان
۱۷۲	گیلان، رشت
۱۷۳	منابع
۱۷۳	فهرست منابع فارسی
۱۷۴	فهرست منابع لاتین

امروزه با توجه به اهمیت گردشگری و نقش آن در رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی کشور و توجه به وضعیت نا بسامان صنعت نفت و اتکای بیش از حد کشور به این موهبت طبیعی، لزوم توجه به صنعت گردشگری و تلاش برای توانمند نمودن و شناساندن جاذبه‌ها و توانمندی‌های گردشگری امری ضروری می‌نماید. گردشگری به‌عنوان فعالیتی چند رشته‌ای که در سال‌های اخیر رشد چشمگیری را تجربه کرده است، می‌تواند برای تحقق توسعه پایدار و ایجاد تحکیم پیوندهای ملی، منطقه‌ای و جهانی مورد استفاده دولتمردان قرار گیرد. در سال‌های اخیر گردشگری به عنوان صنعت بدون دود، یکی از منابع عمده درآمدزایی و ایجاد اشتغال در جهان به شمار آمده که به طور مستقیم و غیر مستقیم، سایر فعالیت‌های اقتصادی و فرهنگی را تحت تأثیر قرار داده است. بسیاری از دانشمندان گردشگری را امید بخش‌ترین و پیچیده‌ترین صنعتی دانسته‌اند که جهان سوم با آن روبرو است و معتقدند گردشگری بیش‌ترین قابلیت را برای جانشینی دیگر صنایع درآمدزا دارد. صنعت گردشگری به عنوان متنوع‌ترین و بزرگ‌ترین صنایع در جهان و مهم‌ترین منبع درآمد و ایجاد فرصت‌های شغلی برای بسیاری از کشورهای دنیا است و از آن به عنوان موتور توسعه نام برده می‌شود، و در تقسیم بندی جهانی پس از نفت و خودروسازی، در رده سوم قرار می‌گیرد. گردشگری در حال حاضر در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اصلی اقتصاد تجاری جهان است. بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاستگذاران توسعه، از صنعت گردشگری به عنوان رکن اصلی توسعه پایدار یاد می‌کنند. گردشگری برای کشورهای دارای جاذبه‌های متعدد نظیر ایران می‌تواند به یک منبع درآمد ارزی تبدیل شود. مشروط بر اینکه برنامه‌ریزی صحیح و همه جانبه، توانمندی‌ها را با آینده‌نگری برای آن تنظیم و اجرا شود. متأسفانه در کشور ما، صنعت توریسم چنان که شایسته است گسترش و توسعه نیافته است. با وجود این که در تمامی برنامه‌های توسعه سالیان اخیر بر رهایی از اقتصاد تک محصولی متکی بر صادرات نفت تأکید شده ولی در مقام عمل موفقیت و کامیابی قابل توجه و ملموس و محسوسی در این زمینه به دست نیامده است.

از طرفی در بازار رقابتی امروز صنعت گردشگری جایی برای کشورهایی که بدون برنامه‌ریزی وارد این صنعت می‌شوند وجود ندارد. رقابت شدید بین مناطق و مقاصد گردشگری و تمایل این مناطق و مقاصد برای ورود به بازار روبه رشد گردشگری، کار را برای مقاصد سخت کرده و آنها

را نیازمند تغییرات مداوم کرده است. راه حل نهایی برای حضور در این بازار و عرصه رقابتی، خلاقیت و تکیه بر ایده‌های نوآورانه و خلاق است. خلاقیت می‌تواند مقاصد گردشگری را از حالت منفعل سابق خارج کرده و آنها را به عنوان پیشگام این عرصه معرفی نماید. بنابراین پی بردن به اهمیت و مزایای گردشگری، شناخت پتانسیل‌ها، تبدیل خلاقانه این پتانسیل‌ها به جاذبه‌های بی‌بدیل، نفوذ در بازارهای هدف، مسیر غیر قابل اجتنابی است که در پیش روی کشور قرار دارد تا از این طریق بتواند بر بخشی از مشکلات خود از قبیل بیکاری، مهاجرت بی‌رویه روستاییان و تراز پرداختی منفی خود فائق آید، گردشگری و خلاقیت و به طور اخص گردشگری خلاق شهری، موضوع اصلی کتاب حاضر را تشکیل می‌دهد. با توجه به عدم تدوین کتاب جامع‌الدر باب گردشگری خلاق به صورت عام و گردشگری خلاق در عرصه‌های شهری به صورت خاص مرافقان کتاب حاضر بر آن شده‌اند که نسبت به تالیف کتاب حاضر مبادرت ورزند.

با توجه به اهمیت موضوع، نو بودن بحث مربوط به خلاقیت در عرصه‌های شهری و بخصوص گردشگری شهری در تدریس این کتاب سعی شده است تا از مفاهیم نو و آخرین نظریه‌های مرتبط با گردشگری استفاده شود. در اصل اول کتاب حاضر برای آشنایی خوانندگان با مباحث و تعاریف پایه‌ای صنعت گردشگری کیاتی در خصوص مفاهیم مرتبط با حوزه گردشگری و تعاریف و نظریات عمده این صنعت مورد بررسی قرار گرفته و تشریح شده است.

در فصل دوم کتاب مباحث تخصصی و اصلی مرتبط با خلاقیت و گردشگری خلاق شهری مطرح شده است. در این فصل مباحث مرتبط با خلاقیت و فعالیت‌های شهری از جمله: شهر خلاق، طبقه خلاق، صنایع خلاق و خوشه‌های خلاق و ارتباط بین آنها تعریف شده است. همچنین در این فصل مفاهیم بنیادی گردشگری خلاق مورد بحث واقع شده است.

فصل سوم کتاب حاضر به تشریح روند شکل‌گیری و تغییر رویه گردشگری از فرهنگ به خلاقیت پرداخته است. همچنین در این فصل مباحث و حوزه‌های مرتبط با گردشگری خلاق و فضاهای شهری و ارتباط آنها تعریف و عناصر شکل دهنده این نوع گردشگری در فضاهای شهری مورد بحث واقع شده است.

در فصل چهارم و انتهایی این کتاب تجربیات کشورهای مختلف توسعه یافته و در حال توسعه ارائه شده و نحوه اجرای برنامه‌های توسعه گردشگری خلاقانه در این نمونه‌ها مفصلاً

تشریح شده است. هدف نهایی از ارائه این فصل آشنایی مقامات مسئول در حیطه شهری و گردشگری و پژوهشگران با نحوه اجرای این گونه برنامه ها و پروژه ها است. در این بخش همچنین با توجه به مطالب فصول پیشین و تحقیقات محققان چند نمونه از شهرهای داخلی که می توانند در عرصه گردشگری خلاق فعال باشند را معرفی کرده ایم.

دکتر کرامت الله زیاری

استاد تمام دانشگاه تهران

مسلم عارفی

www.ketab.ir